

Sygn. akt III Ca 482/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SSO Andrzej Dyrda

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2018 r. w Gliwicach na posiedzenie niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko J. W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 12 października 2017r., sygn. akt II C 1017/17

oddala apelację.

SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Powód – (...) Sp. z o.o. w W. domagał się zasądzenia od pozwanej J. W. na swoją rzecz kwoty 4.684,23 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że wierzytelność dochodzona pozwem wynika z braku zapłaty przez pozwaną należności wynikających z umowy o warunkach odpłatności za studia, zawartej w dniu 1 lipca 2008r. Pozwana decyzją organu uczelni została skreślona z listy studentów z dniem 30 października 2011r., i z tą chwilą straciła status studenta, zaś do tej chwili winna była regulować należne opłaty za studia. Powstała wierzytelność wobec pozwanej uczelni wyższa przelała na rzecz powoda na podstawie umowy cesji wierzytelności z dnia 19 sierpnia 2015r. Tym samym powód nabył prawo do dochodzenia wobec pozwanej roszczenia związanego z niewykonaniem przez nią umowy o świadczenie usług edukacyjnych. Na kwotę dochodzoną pozwem składały się kwoty nieuiszczonych opłat za studia powiększone o skapitalizowaną wartość odsetek ustawowych. Pozwana wezwana do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem nie uregulowała należności.

W dniu 19 lipca 2016r. Sąd Rejonowy w Żorach wydał nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu.

Od wydanego nakazu zapłaty pozwana złożyła sprzeciw, w którym wniosła o oddalenie powództwa w całości. Pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia. Nadto wskazała, że warunkiem podejścia do każdego egzaminu, czy poprawki było wcześniejsze dokonanie wpłaty za egzamin. Podała, że w trakcie studiowania uczelnia nie kierowała do niej żadnych wezwać o zapłatę, czy też upomnień.

Postanowieniem z 22 grudnia 2016r. Sąd Okręgowy w Gliwicach wyłączył od rozpoznania sprawy Sędziów Sądu Rejonowego w Żorach i wyznaczył do rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy w Gliwicach.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 12 października 2017r. oddalił powództwo.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że 1 lipca 2008r. pozwana J. W. zawarła z G. Wyższą Szkoła Handlową im. (...) w K. umowa o świadczenie usług edukacyjnych. Zgodnie ze statutem uczelni (...) Wyższa Szkoła Handlową im. (...) w K. była uczelnią niepaństwową działająca na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym oraz statutu.

J. W. decyzją organu uczelni została skreślona z listy studentów z dniem 31 października 2011r. i z tą chwilą straciła status studenta, zaś do tej chwili winna była regulować należne opłaty za studia.

Zaległość J. W. wobec (...) Wyższej Szkoły Handlowej im. (...) w K. wynikała z nieuiszczonych opłat za studia wymagalnych najpóźniej z dniem 15 października 2015r.

Powstała wierzytelność wobec pozwanej wynikająca z niewykonania przez nią umowy o świadczenie usług edukacyjnych uczelnia wyższa przełała na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. na podstawie umowy cesji wierzytelności z dnia 19 sierpnia 2015 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał zasadność podniesionego zarzutu przedawnienia.

Sąd wskazał, że w art. 160a ust.7 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, określono trzyletni termin przedawnienia w zakresie umów o świadczenie usług edukacyjnych. Przepis ten został dodany na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 1 października 2014 r. Sąd zwrócił uwagę, że w przepisach przejściowych wskazano, że do umów w sprawie warunków odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1, zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepis art. 160a ust. 7 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą (art. 32 ww. ustawy). Niemniej jednak, Sąd uznał, że przepis ten nie znajdował zastosowania w niniejszej sprawie albowiem dodany w wyniku nowelizacji 2014 artykuł normuje w sposób znacznie szerszym niż to miało miejsce w uchylonym art. 160 ust. 3 kwestię zobowiązań związanych z odpłatnością za studia – dotyczy de facto uczelni publicznych, bowiem istota regulacji, czyli kwestie dotyczące i związane z opłatami za wydanie dokumentu czy opłatami za usługi edukacyjne – z odesłaniem do art. 98 i 99 dotyczy wyłącznie uczelni publicznych.

W dalszej części, Sąd I instancji stwierdził, że umowa z dnia 1 lipca 2008r. określała nie tylko warunki płatności przez pozwanego opłaty rekrutacyjnej oraz czesnego ale również określała zobowiązania uczelni do realizacji programu nauczania wybranego przez nią kierunku studiów w formie wykładów, ćwiczeń, seminariów, lektoratów i innych zajęć na zasadach określonych planem i Regulaminem studiów. Umowa między stronami została zawarta w okresie obowiązywania ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku prawo szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r., Nr 164, poz. 1365 ze zm.), która weszła w życie 1 września 2005r. W art. 160 w/w ustawy określono, że warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne określa umowa między studentem a uczelnią zawarta w formie pisemnej. Natomiast w/w ustawa nie reguluje kwestii praw i obowiązków studentów studiów w aspekcie zapłaty czesnego, odsyłając w tym zakresie do regulaminów studiów. Nie zawiera również uregulowań co do możliwości rozwiązania umowy etc. Z kolei z art. 99 ust. 4 powyższej ustawy wynika, że zasady pobierania opłat i wysokość opłat za usługi edukacyjne związane z kształceniem studentów w uczelni niepublicznej określa organ wskazany w statucie uczelni. Sąd stwierdził, że w w/w ustawie została określona jedynie forma zawarcia umowy, natomiast umowa ta została określona przepisami kodeksu cywilnego. Sąd uznał, że do tego typu umów o świadczenie usług edukacyjnych przez uczelnie niepubliczne stosować należy odpowiednio przepisy o zleceniu na podstawie art. 750 k.c. co uzasadnienia również odpowiednie stosowanie art. 751 k.c., jako przepisu szczególnego wobec art. 118 k.c.

Sąd nadto wskazał, że nawet gdyby przyjąć, że art. 160 ustawy oraz odesłania do regulacji wydawanej przez władze uczelni statuują nową umowę uniemożliwiając zastosowanie art. 751 k.c., to i tak należałoby stwierdzić, że w sprawie doszło do przedawnienia roszczenia.

W dalszej części Sąd także rozważał kwalifikację roszczenie dochodzone przez powoda jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez uczelnię, które zgodnie z art. 118 k.c. też podlega 3-letniego terminu przedawnienia.

Uwzględniając powyższe rozważania, Sąd stwierdzając, że roszczenia z umowy zawartej między pozwaną, a uczelnią przedawniały się z upływem dwóch lub trzech lat uznał, że roszczenia o zapłatę czesnego w ratach, których terminy płatności przypadały odpowiednio na dzień 11.09.2010r., 14.09.2010r., 16.09.2010r., 19.09.2010r., 19.10.2010r., 05.01.2011r., 05.02.2011r., 05.03.2011r., 29.03.2011r., 29.03.2011r., 06.04.2011r., 12.04.2011r., 05.04.2011r., 05.05.2011r., 10.05.2011r., 05.06.2011r., 05.07.2011r., 05.10.2011r., 19.10.2011r., uległy najdalej przedawnieniu wraz z upływem 19 października 2014r. w stosunku do najpóźniej wymagalnego roszczenia, a zatem przed wniesieniem pozwu (23 maja 2016r.). Z tego też powodu powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Apelację od tego orzeczenia wniósł powód zaskarżając wyrok w całości.

Zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego, tj.

a) art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie w zakresie przewidującym ogólny termin przedawnienia roszczeń do ustalonego w sprawie stanu faktycznego i przyjęcie, że roszczenie o zapłatę za studia przedawnia po upływie lat dwóch (art. 751 kc), podczas gdy do przedawnienia roszczenia o opłatę za studia, w okresie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 , poz. 1198), miał zastosowanie dziesięcioletni termin przewidziany w art.118 k.c.;

b) art. 118. k.c. w zw. z art. 106. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w zw. z art. 2. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej poprzez ich błędną wykładnię polegającą na wadliwym przyjęciu, że roszczenie niepublicznej uczelni wyższej o zapłatę czesnego stanowi roszczenie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, podczas gdy prowadzenie działalności dydaktycznej nie stanowi działalności gospodarczej, co Ustawodawca przesądził wprost, a co było podyktowane wieloma aksjologicznymi aspektami, przedstawionymi w uzasadnieniu apelacji.

Na tych podstawach wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 4 684,23 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych jak również zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powoda przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie, w sposób szczegółowy, ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne.

Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

W tym miejscu należy wskazać, że 8 grudnia 2017r. w sprawie III CZP 74/17 Sąd Najwyższy podjął uchwałę, zgodnie z którą artykuł 160a ust. 7 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1842 ze zm.), który wszedł w życie w dniu 1 października 2014 r., określa trzyletni termin przedawnienia roszczeń o opłatę za studia, wynikających z umów o warunkach odpłatności za studia, a art. 32 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1198 ze zm.), przewiduje, usuwając występujące w tym względzie wątpliwości, że w takim samym terminie roszczenia te przedawniały się też

przed wejściem w życie art. 160a ust. 7 Prawa o szkolnictwie wyższym; tym samym wyłączone jest stosowanie w związku z wejściem w życie art. 160a ust. 7 Prawa o szkolnictwie wyższym normy intertemporalnej wyrażonej w art. XXXV pkt 2 p.w.k.c.

W uzasadnieniu tej uchwały wskazano, że artykuł 160a ust. 7 p.s.w., który wszedł w życie 1 października 2014 r. i wyraźnie stanowi, że roszczenia o opłaty związane z odbywaniem studiów oraz opłaty za usługi edukacyjne, wynikające z umowy między uczelnią a studentem lub osobą przyjętą na studia, przedawniają się z upływem trzech lat, nie miał swojego odpowiednika, wyraźnie określającego termin przedawnienia takich roszczeń, we wcześniejszym stanie prawnym.

Sąd Najwyższy wskazał, że w związku z tym w kwestii terminu ich przedawnienia w tym stanie prawnym wyłoniła się w orzecznictwie znaczna rozbieżność poglądów. Przyjmowano dwuletni termin przedawnienia na podstawie art. 751 pkt 1 lub pkt 2 k.c., bądź trzyletni terminu przedawnienia na podstawie art. 118 k.c. właściwy dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej lub dla roszczeń o świadczenia okresowe, jak też dziesięcioletni, przewidziany w art. 118 k.c. ogólny terminu przedawnienia roszczeń (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2014 r., III CZP 38/14, III CZP 42/14, III CZP 59/14, III CZP 60/14, i III CZP 61/14, oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015 r., III CZP 67/15; kwestii tej dotyczy także wiele wyroków sądów powszechnych). Mimo opowiedzenia się przez Sąd Najwyższy w uchwale z 21 października 2015 r., III CZP 67/15, za dziesięcioletnim - zgodnie z art. 118 k.c. - terminem przedawnienia omawianych roszczeń w stanie prawnym obowiązującym przed 1 października 2014r., pogląd ten nie zyskał akceptacji sądów powszechnych.

Wskazał, że za przyjęciem dwuletniego terminu przedawnienia przemawiało brzmienie art. 751 pkt 2 kc, zgodnie z którym z upływem dwóch lat przedawniają się roszczenia z tytułu utrzymania, pielęgnowania, wychowania lub nauki, jeżeli przysługują osobom trudniącym się zawodowo takimi czynnościami albo osobom utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczone.

Usługi świadczone przez uczelnię, za które może być pobierane od studenta czesne na podstawie zawartej z nim umowy, niewątpliwie mieszczą się w pojęciu nauki w rozumieniu art. 751 pkt 2 k.c. i zawodowego charakteru działalności, o której mowa w tym przepisie.

Sąd Najwyższy wskazał, że nie wydaje się trafne założenie, że art. 751 pkt 2 kc może być stosowany tylko do roszczeń z umów objętych zakresem zastosowania art. 750 k.c. Jednak w jego ocenie także taki pogląd nie może stać na przeszkodzie do zaliczenia umowy o warunki odpłatności za studia do tej kategorii umów. Wskazał, że przepisów art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 z późn. zm. - dalej: "u.s.w.") i art. 22 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz. U. Nr 96, poz. 590 z późn. zm. - dalej: "u.w.s.z."), ani też art. 99 i 160 ust. 3 p.s.w. nie można uznać za regulację dające podstawę do zaliczenia umowy o warunki odpłatności za studia lub inne usługi edukacyjne do kategorii umów o świadczenie usług, które są uregulowane innymi przepisami w sposób wyłączający zastosowanie do nich art. 750 i 751 k.c.

Ponadto Sąd Najwyższy wskazał, że są też istotne argumenty przemawiające za podleganiem roszczeń o czesne wynikających z umowy studenta z uczelnią w stanie prawnym obowiązującym przed 1 października 2014r. trzyletniemu terminowi przedawnienia. Wskazał, że w orzecznictwie konsekwentnie przyjmuje się, że termin "działalność gospodarcza" w prawie prywatnym jest pojęciem autonomicznym i jego znaczenie nie pokrywa się ze znaczeniem, jakie terminowi "działalność gospodarcza" przypisuje się w prawie publicznym. Za atrybuty działalności gospodarczej w rozumieniu prawa prywatnego uznaje się zawodowy, stały i powtarzalny charakter składających się na nią działań oraz ich podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania. Zaliczenie prowadzenia płatnych studiów do tak rozumianej działalności gospodarczej nie powinno nasuwać wątpliwości.

Zdaniem Sądu Najwyższego autonomiczny charakter pojęcia działalności gospodarczej w prawie prywatnym powoduje, że art. 106 Prawa o szkolnictwie wyższym. Nie stoi na przeszkodzie takiej kwalifikacji działalności dydaktycznej uczelni. Zatem w znaczeniu prywatnoprawnym uczelnia może być uznana za przedsiębiorcę - także w

rozumieniu art. 4 ust.1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jedn. tekst Dz. U. z 2017 poz. 229 ze zm.).

Zgodnie z przytoczonymi wywodami Sądu Najwyższego, dziesięcioletni termin przedawnienia z art. 118 k.c. znajduje zastosowanie o tyle tylko, o ile co innego nie stanowi przepis szczególny. W ocenie Sądu Najwyższego, wskazane argumenty na rzecz dwuletniego lub trzyletniego terminu przedawnienia roszczeń o czesne podważają zasadność zapatrywania o podleganiu tych roszczeń w tym okresie ogólnemu dziesięcioletniemu terminowi przedawnienia.

Odnosząc się do regulacji art. 160a ust.7 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym dodanym ustawą nowelizującą oraz regulacji art. 32 w/w ustawy zmieniającej w.w. Sąd Najwyższy wskazał, że regulacja ta stanowiła reakcję ustawodawcy na występujące dotąd w praktyce wątpliwości co do terminu przedawnienia roszczeń o czesne. W ocenie Sądu Najwyższego celem regulacji art. 160a pkt 7 nie była zmiana dotychczasowego terminu przedawnienia tych roszczeń, jego skrócenie lub wydłużenie, bo to, w jakim terminie roszczenia te się przedawniają, wywoływało wątpliwości.

Ustawodawca ustanawiając ten przepis opowiedział się za trzyletnim terminem przedawnienia, który według dotychczasowych wykładni był wywodzony z regulacji art.118 k.c., dotyczącej przedawnienia roszczeń związanych z działalnością gospodarczą. Stąd w ocenie Sądu Najwyższego zrozumiałe było rozciągnięcie w art. 32 ustawy nowelizującej zakresu stosowania art. 32 ustawy nowelizującej zakresu zastosowania art. 160a ust.7 P.s.w. także na okres poprzedzający wejście w życie tej ustawy. Taki sens art. 32 podkreślił Sąd Najwyższy. Wskazał, że taka moc wsteczna przepisu jest uznawana, mimo zakazu nie retroakcji prawa, gdyż ogranicza się ona do przesądzenia obowiązywania normy o treści mającej uzasadnienie już we wcześniejszej regulacji tj. do wyeliminowania uprzednio istniejących wątpliwości. Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że wobec tego, że w art. 160a ust.7 P.s.w. ustawodawca nie ustanowił krótszego terminu przedawnienia roszczenia o czesne od terminu, w jakim przedawniały się one przed wejściem w życie tego przepisu, nie mogła mieć do niego zastosowania regulacja art. XXXV pkt 2 p.w.k.c

W pełni podzielając wywód i wnioski Sądu Najwyższego wskazane w przytoczonej uchwale Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że należności z tytułu czesnego dochodzonego w niniejszej sprawie uległy przedawnieniu. Przedawniło się ono na podstawie art. 160a ust.7 P.s.w.w zw. z art. 32 ustawy nowelizującej tej ustawę (Dz. U. z 2014 poz.1198 ze zm.)- z dniem 3 października 2012r.

Wskazane powyżej okoliczności czyniły apelację nieuzasadnioną w związku z czym Sąd orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

SSO Andrzej Dyrda